

Vilniaus universiteto
Studentų atstovybė
Universiteto g. 3
01513 Vilnius

T. +370 5 268 7144
F. +370 5 268 7145
info@vusa.lt
www.vusa.lt

Lietuvos Respublikos ministrui pirmininkui
Sauliui Skverneliui

2019-06-24 Nr. SR-I-2

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministrui
dr. Algirdui Monkevičiui

Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komitetui

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO NR. XI-242 82 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 82¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO

Vilniaus universiteto Studentų atstovybė (toliau – VU SA), reaguodama į Lietuvos Respublikos Seimo ir Seimo nario Eugenijaus Jovaišos užregistruotą Lietuvos Respublikos Mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 82 straipsnio pakeitimo ir įstatymo papildymo 82¹ straipsniu įstatymo projektą (Reg. Nr. XIII P-2958), ir atkreipdama dėmesį į tai, kad siūlomame įstatymo projekte yra numatyta aukštojo mokslo prieinamumą sunkinančių aplinkybių finansiškai pažeidžiamų socialinių grupių studentams, teikia siūlymus projekto tobulinimui:

1. Pagal Lietuvos Respublikos Mokslo ir studijų įstatymą (toliau – Įstatymas) studentams numatytos dvi pagrindinės stipendijų rūšys: skatinamosios bei socialinės stipendijos. Skatinamųjų stipendijų paskirtis – skatinti studentus už gerus akademinis rezultatus, o socialinės stipendijos skirtos paremti tuos studentus, kurių finansinė padėtis yra sunki taip suteikiant jiems galimybę studijuoti. Taip pat Lietuvos švietimo tarybos parengtoje Lietuvos švietimo būklės 2013–2016 metais apžvalgoje pastebima, jog socialinės paramos skyrimas atsižvelgiant į studijų pasiekimus iš esmės yra ydinga praktika. Šiuo metu siūlomame įstatymo projekte yra numatyta, kad socialinė stipendija yra neteikiama, jeigu studentas turi daugiau nei 3 akademines skolas. Vis dėlto, sunki finansinė ar/ir sveikatos padėtis gali būti prastesnių akademinų rezultatų priežastis. Socialinės stipendijos teikimo nutraukimas sunkią finansinę ar/ir sveikatos padėtį turintiems studentams dar labiau apsunkintų jų studijų sąlygas ir gali lemti jų iškritimą iš aukštojo mokslo sistemos. Atsižvelgdami į tai, socialinių stipendijų skyrimo siūlome eliminuoti akademinis rezultatus kaip kriterijų, išbraukiant Įstatymo projekto 82¹ straipsnio 3 dalies 3 punktą:

„3. Socialinės stipendijos neturi teisės gauti studentai:

~~3) aukštosios mokyklos nustatyta tvarka turintys daugiau kaip 3 akademines skolas;“~~

2. Pagal Įstatymą akademinės atostogos studentams suteikiamos tik dėl labai rimtų priežasčių (rimtos ligos, nėštumo) arba dėl asmeninių priežasčių. Esant rimtai ligai arba nėštumui studijų metu socialinę stipendiją gaunantiems studentams finansinės paramos reikia dar labiau. Studentai išėję akademinę atostogą, išlaiko studento statusą. Dėl šių priežasčių siūlome akademinę atostogą dėl ligos arba nėštumo išėjusiems studentams palikti teisę pretenduoti į socialines stipendijas, koreguojant Įstatymo projekto 82¹ straipsnio **3 dalies 2 punktą**:

„3. Socialinės stipendijos neturi teisės gauti studentai:

[...]

2) esantys akademinėse atostogose **dėl asmeninių priežasčių** arba aukštosios mokyklos nustatyta tvarka sustabdę studijas aukštojoje mokykloje;“

3. Įstatymo siūlomo projekto aiškinamajame rašte yra atkreipiamas dėmesys, jog pagal šiuo metu galiojantį Įstatymo 82 straipsnį teisę gauti socialinę stipendiją turi tik aukštųjų mokyklų pirmosios, antrosios pakopų ir vientisųjų studijų studentai. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte taip pat yra atkreipiamas dėmesys, jog atsižvelgiant į tai, kad socialinė stipendija mokama tik ypatingą socialinį statusą turintiems asmenims, asmens studijų pakopa neturėtų būti laikoma kliūtimi socialinei stipendijai gauti, todėl priėmus Įstatymo projekte numatytus pakeitimus ši teisė turėtų būti suteikta ir trečiosios studijų pakopos studentams (doktorantams) bei studentams, studijuojantiems pagal profesinių studijų programas. Pritariame, kad galimybė gauti socialinę stipendiją turi būti suteikta visiems studentams. Vis dėlto, pagal Įstatymo projektą studentams, kuriems iki pilnametystės buvo nustatyta globa (rūpyba) arba jų tėvai (turėtas vienas iš tėvų) yra mirę socialinės stipendijos išmokėjimo galimybė yra numatyta tik iki 25 m. Ši Įstatymo projekte numatyta amžiaus riba išlieka ribojančiu kriterijumi trečios pakopos studentams (doktorantams) ir studentams, studijuojantiems pagal profesinių studijų programas teikti prašymus socialinei stipendijai gauti, nes trečios pakopos (doktorantūros) studijos ir studijos pagal profesines programas dažniausiai pradedamos sulaukus 26 metų ir baigiama sulaukus 30 metų. Atsižvelgiant į šias aplinkybes siūlome šio kriterijaus numatytais atvejais socialinę stipendiją galinčių gauti studentų amžiaus kartelę padidinti iki 30 metų, koreguojant Įstatymo projekto 82¹ straipsnio **2 dalies 3 punktą**:

„2. Socialines stipendijas gali gauti studentai, atitinkantys bent vieną iš kriterijų:

[...]

3) yra ne vyresni kaip 25 30 metų ir jiems iki pilnametystės įstatymų nustatyta tvarka buvo nustatyta globa (rūpyba) arba jų abu tėvai (turėtas vienintelis iš tėvų) yra mirę.“

4. Šiuo metu nustatytas socialinės stipendijos dydis yra 3,25 bazinės socialinės išmokos (toliau – BSI) (123,50 EUR, t. y. apie 4,11 EUR per dieną). Atsižvelgiant į kintančią ekonominę situaciją Lietuvoje, Įstatymo projekte yra siūloma socialinių stipendijų dydį didinti 0,25 BSI ir nustatyti naują socialinių stipendijų dydį – 3,5 BSI (133,00 EUR, t. y. 4,43 EUR per dieną). Tai yra antras socialinių stipendijų dydžio kėlimas nuo 2010 m., kuomet įsigaliojo 2009 m. gruodžio 23 d. patvirtintas Socialinių stipendijų aukštųjų mokyklų studentams skyrimo ir administravimo tvarkos aprašas (Nr. 1801), tačiau ir toliau išlieka iš neženkliai pakitęs ir iš esmės stabilus (iki 2016 m. – 3 BSI, nuo 2016 m. iki dabar – 3,25 BSI, Įstatymo projekte – 3,5 BSI). Taigi, socialinės stipendijos dydis nuo 2010 metų būtų padidintas tik 16,6 proc. ir lyginant su kitais socialiniais rodikliais – minimalia alga (72,6 proc. augimas), vidutine alga (51,7 proc. augimas) ir bazinės pensijos dydžiu (45,3 proc. augimas) – nebeatitinka pasikeitusių Lietuvos ekonominių sąlygų. Įstatymo projekte siūloma 3,5 BSI (133,00 EUR per mėnesį) suma nėra pakankama taupiai gyvenančio studento pragyvenimo išlaidoms padengti, todėl dauguma sunkią finansinę padėtį turinčių studentų net ir gaudami socialinę stipendiją vis tiek yra priversti dirbti. Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro atliktos apžvalgos „Lietuvos ir mokslo ir studijų būklė 2016“ duomenimis, 44 proc. I (bakalauro) ir 51 proc. II (magistrantūros) pakopų dirbantiems studentams darbinė veikla turi neigiamos įtakos studijų rezultatams: nedirbantys studentai dažniau mokosi puikiais balais, o dirbantys tokius rezultatus pasiekia rečiau. Siekiant, kad socialinė parama užtikrintų galimybę socialiai pažeidžiamų grupių studentams studijuoti ir siekti gerų studijų rezultatų, būtina numatyti pragyvenimo poreikiams tenkinti pakankamą socialinės stipendijos dydį.

Šiuo metu nustatytas minimalių vartojimo poreikių dydis bendrai gyvenantiems asmenims yra 251,00 EUR – beveik du kartus didesnis nei projekte numatomas stipendijos dydis turintis patenkinti studento vartojimo poreikius.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes siūlome tobulinti Įstatymo projektą koreguojant 82¹ straipsnio 1 dalį:

„1. Aukštųjų mokyklų pirmosios, antrosios, trečiosios pakopų, vientisųjų ir profesinių studijų studentams iš valstybės biudžeto lėšų gali būti mokamos socialinės stipendijos. Socialinės stipendijos dydis – ~~3,5 bazinės socialinės išmokos dydžio~~ **1 minimalių vartojimo poreikių dydis** per mėnesį.“

Prezidentas

 Klaudijus Melys

ORIGINALAS SIUNČIAMAS NEBUS

Justas Kvedaravičius, soc@vusa.lt, (8 5) 268 7144

Lukas Lissauskas, akadem@vusa.lt, (8 5) 268 7144

Įmonės kodas – 193077294 • Sąsk. Nr. LT58 7300 0101 2800 6226 (AB Swedbank) • Banko kodas – 73000